

Kijk daar! De boommarter

De enigmatische boommarter krijg je niet gemakkelijk te zien. Hij voelt zich thuis in boomkruinen, waar hij kan profiteren van een muur van bladeren om uit het zicht te blijven. Toch kun je met wat voorkennis en oefening een boommarter doelgericht vinden. Wanneer ga je nu het best op zoek?

David 'Billy' Herman

De winter maakt stilaan zijn intrede. De dagen worden korter, de nachten worden langer. Onze omgeving verandert drastisch. Zo verliest loofhout zijn bladeren, terwijl het meeste naaldhout (met uitzondering van Europese lork) weinig verandert. Is de winter een goed moment om zoogdieren te kijken? Het is een dubbeltje op zijn kant, maar voor sommige soorten is de winter ongetwijfeld een betere periode om op stap te gaan dan

de zomer. Neem nu de otter (*Lutra lutra*). Het topic dezer dagen in Vlaanderen/België. Wanneer we de statistieken op waarneming.nl, de Nederlandse tegenhanger van waarnemingen.be raadplegen, dan zijn de wintermaanden zonder enige twijfel de beste maanden om deze enigmatische marterachtige waar te nemen. De vorst en de sneeuw zitten daar voor veel tussen. Hartje winter vriest het habitat van de otter vaak dicht

Een boommarter is niet zo moeilijk te vinden als je zou denken. Foto David 'Billy' Herman

Zoogdieren observeren als basis voor natuurbescherming

Zoogdieren kunnen observeren in de vrije natuur. Het is voor veel natuurbeschermers de basis van hun liefde voor natuur en de basis van hun inzet voor de bescherming van die natuur. Maar in onze huidige maatschappij brengen we nog maar een fractie van onze tijd buiten door, waardoor weinigen nog weten hoe je de kans op het ontmoeten van zoogdieren vergroot. Zoogdieren observeren, hoe begin je eraan? In deze reeks geven we tips waar, wanneer en hoe je onze inheemse zoogdieren kunt observeren.

Tegelijkertijd is er in onze overbevolkte regio een enorme druk op de resterende natuur door onder meer habitatverlies, habitatdegradatie en een steeds groeiende recreatiedruk. Veel soorten hebben het moeilijk om te overleven. Het is daarom belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen genieten van natuur en het vermijden van verstoring. De maatstaf voor een geslaagde zoogdierenobservatie is dan ook dat de dieren je in het geheel niet hebben opgemerkt. Geef je waarnemingen door op telmee.nl, waarneming.nl of waarnemingen.be. Zo dragen je observaties bij aan de studie en bescherming van de soort.

Helaas worden boommarters nog te vaak als verkeersslachtoffer waargenomen. Foto Karen Vanbelle

waardoor de dieren meer aan land en dus bovenop het ijs moeten komen. Een goeie tip voor wie zijn kans wilt wagen.

Niet alleen dennen Met dit artikel zoomen we echter meer in op de boommarters (*Martes martes*). Voor veel mensen, net zoals de otter, een bijna onmogelijke soort

in onze contreien krijgen boommarters hun jongen in de loop van het (late) voorjaar: de maanden wanneer er het meeste voedsel beschikbaar is. Het is dan ook niet te verwonderen dat er tijdens deze periode veel activiteit is van boommarters! Moeders moeten namelijk hun jongen voeden en foerageren bijna continu – zelfs overdag. Dit in

Een cameraval is vaak een handig hulpmiddel om de boommarters vast te leggen. Foto Hendrik Moeremans

om doelbewust waar te nemen. Toch is de boommarters makkelijker te vinden dan je zou denken. Zelfs te garanderen. De tip zit hem in zijn naam. In het Engels heet de boommarters 'pine marten'. Vrij vertaald 'dennenmarters', en het klopt dat ze houden van dennen en sparren. Maar in onze contreien zijn ze niet enkel gebonden aan coniferen. Bij ons houden boommarters even goed van uitgestrekte loofbossen. En net daar zijn ze in sommige periodes van het jaar makkelijk waar te nemen.

Zomerpiek Zoals alle grote roofdieren

tegenstelling tot zijn broertje de steenmarters, die enkel 's nachts actief is. Vroeg op pad gaan in het bos (vanaf de schemering) leidt tot een verhoogde kans om de boommarters waar te nemen, zeker in streken met een hoge dichtheid zoals rond het meer van Belval in Frankrijk (gebied van Natuurpunt). Of met wat geluk hoor je het gegrom van een ouder in alle vroegte boven je tent of het gepiep van de jongen die zich aan hun eerste passen wagen in de natuur. Allemaal mogelijk. Wat je, helaas, ook veel ziet in deze tijd van het jaar, zijn verkeersslachtoffers. Dit

zijn dan voornamelijk jonge, onervaren dieren die nieuwe gebieden willen koloniseren of onoplettende foeragerende moeders, die meer afstand moeten afleggen om hun kroost te voeden.

Bovenstaande bevindingen worden onderstreept door de statistieken voor boommarters op waarnemingen.be: we zien duidelijk dat de soort in juni het vaakst wordt geregistreerd. Toch moeten we een stevige kanttekening maken bij de piekperiode voor het waarnemen van boommarters. En dat zit hem in de karakteristieken van de leefomgeving. Tijdens de late lente, de zomer, en de vroege herfst staat de natuur in volle bloei. 'In volle bloei' betekent veel groen: een muur van gebladerte en planten die onze mooie waarneming belemmert. Die muur belemmert niet alleen het zicht, hij zorgt er ook nog eens voor dat boommarters zich anders gedragen dan tijdens de winter. We moeten even afwijken om dit te begrijpen.

Boommarters in het vroege voorjaar

Heb je ooit al beheerwerken gedaan voor je lokale natuurvereniging of buiten bomen gekapt in de tuin, zoals het knotten van wilgen? Zo'n wilgentwijg in de winter tegen je gezicht krijgen, is hoegenaamd geen lachertje: een venijnig zweepje dat snel heen en weer zwiept wanneer je het in beweging brengt! Neem hetzelfde twijgje in de zomer met blaadjes aan. Het zweepje is een pak zachter geworden en veel trager van beweging. Voor een boommarters die foerageert hoog in de bomen, op zoek naar slapende vogels en kleine zoogdieren, is dit niet anders. De bladeren aan de takken zorgen ervoor dat ze zich veel beter kunnen verplaatsen en ze springen van boom tot boom. In de zomer verliezen ze hoog boven de grond minder snel hun evenwicht dan in de winter. In de winter zullen ze daarom de kruinen meer vermijden en meer op de grond komen in de uitgestrekte loofbossen. Wie nu op pad wil gaan met deze tips, kiest best het vroege voorjaar om twee redenen. De jacht is dan reeds achter de rug, waardoor bossen veel rustiger zijn, én het paar seizoen is aan de gang. Altijd een periode wanneer marters actiever op pad gaan op zoek naar een partner. Succes!

David 'Billy' Herman is bestuurslid van de Natuurpunt Zoogdierenwerkgroep Vlaanderen en als ervaren zoogdierenwatcher runt hij ook zijn eigen natuurreisbureau.

